

Nieuws uit

D'n Nieuwe Hof

Aan de slag met biodiversiteit

Bankje voor Jan van Twisk

Lezing natuurfotografie

Het natte voorjaar

Zomer 2024

IVN instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een organisatie van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een duurzame samenleving.

Lidmaatschap

Vriend van IVN: € 15,00

Landelijk lidmaatschap: € 25,00 per jaar.

Landelijk gezinslidmaatschap €16,60 . Met het landelijk lidmaatschap steun je je eigen vereniging en het landelijk IVN. Vrienden ontvangen 4x per jaar d'n Nieuwe Hof.

Leden ontvangen daarnaast het landelijk IVN-blad: Mens en Natuur.

Lidmaatschap jeugdvrienden: € 15,00 per jaar.

U kunt het bedrag van het lidmaatschap overmaken op: **IBAN: NL54RABO0127734988**

t.n.v. Penningmeester IVN VALKENSWAARD-WAALRE

Opzeggen van uw lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar.

Schriftelijk bij Jan van Heeswijk, e-mail: javanheeswijk@gmail.com

De website van onze afdeling is: <https://www.ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>

Natuureducatie Centrum D'n Nieuwe Hof,

Adres: Bosstraat 25, 5553 CK VALKENSWAARD, telefoon 040-2018395

Email: secretariaat@ivn-valkenswaard-waalre.nl

BESTUUR

Voorzitter	Jan Schutjes tel: 0623269205	Valkenswaard
Secretaris	Yolanda Werson e-mail: secretariaat@ivn-valkenswaard-waalre.nl	Valkenswaard
Penningmeester	Emile Weijters	Valkenswaard
Ledenadministratie	Jan van Heeswijk	Valkenswaard
Leden	Jan Das	Riethoven
	Anneke Droog	Valkenswaard
	Ad Baken	Valkenswaard
	Gerrit Klitsie	Valkenswaard
	Dylan Brand	Valkenswaard

Foto voorkant: voorjaar 2024: nat, natter, natst

foto genomen bij de runsloten achter D'n Nieuwe Hof door *Wouter Kiela*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 3
Activiteitenoverzicht zomer	pag. 4
Voorwoord	pag. 5
Wist u dat....	pag. 6
Het natte voorjaar van 2024	pag. 7
Viering 100e verjaardag Jan van Twisk	pag. 8
Natuurweetje van Jan van Twisk: “Overdaad”	pag. 9
In memoriam Ria Rutten	pag. 10
In memoriam Toos Daems	pag. 10
Werkgroepenoverleg	pag. 11
Uit de oude doos: artikel uit 2003 van Piet Bolt over de Vogelwerkgroep	pag. 12
Zelf aan de slag met biodiversiteit	pag. 15
Jaarverslag scholenwerkgroep Aalst-Waalre 2023	pag. 16
Kwartaalverslag werkgroep Riethoven	pag. 17
Lezing Natuurfotografie Victor Zieren	pag. 18

Activiteitenoverzicht

Zomer 2024

Tuinwerkgroep

Elke woensdagochtend van 10.00 tot 12.00 uur is de Tuinwerkgroep actief bij D'n Nieuwe Hof, ***die er overigens graag wat helpende handen bij wil hebben!***

Vlindertuin Waalre:

Het hele jaar door wordt er (bij goed weer) door vrijwilligers onderhoud gepleegd op dinsdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur.

Op **woensdag 3 juli, 21 augustus en 11 september a.s.** is er een **kindermiddag in IVN Vlindertuin Waalre.**

Peuters en basisschoolkinderen kunnen tussen **14.00 en 16.00 uur** met (groot)ouders, opas of een andere volwassene speuren in de tuin. Er zijn drie speurtochten uitgezet: één voor peuters en kleuters, één voor kinderen van de middenbouw en één voor kinderen van de bovenbouw. We hopen op goed weer voor vlinders: warm, zonnig en niet te veel wind. Ook als het weer iets minder is, zijn er altijd wel beestjes te zien in de vlindertuin zoals mie-ren, kikkers, hommels of allerlei soorten kevers.

Meedoen is gratis, een kleine donatie voor de tuin is welkom. Vooraf aanmelden is niet nodig. De vlindertuin ligt in het bos bij de Blokvenlaan in Waalre-dorp. Tegenover huisnr. 43 ongeveer 150 meter het bospad volgen. Auto's s.v.p. parkeren aan de Blokvenlaan, fietsen kunnen bij de tuinpoort gestald worden.

Vlindertuin Riethoven:

De Vlindertuin Riethoven is alle dagen toegankelijk. De leden van de werkgroep zijn elke zaterdagmorgen aanwezig voor informatie en onderhoud van 11.00 tot 12.30 uur.

Wandelingen voor groepen kunnen worden aangevraagd bij een van de leden van de werkgroep op zaterdagmorgen in de Vlindertuin.

Natuurwerkgroepen Valkenswaard en Waalre:

Wilt u deelnemen aan de activiteiten op de zaterdagochtenden neem dan contact op met: Antoon Obbing voor Waalre, e-mail: antoon.obbing@gmail.com
Wim en Hanita van Amelsvoort voor Valkenswaard (040-2042979)

Publiekswandelingen

Zondag 23 juni: Wandeling Dommeldal-zuid.

Start: 10.00 uur: informatiebord bij het kruispunt van het fietspad 't Broek met het zandpad.

Vrijdag 5 juli: Op zoek naar de nachtzwaluw.

Start 21.30 uur, duur: ongeveer 3 uur. Startpunt: parkeerplaats Valkenswaardseweg (afslag Leenderbos), 5595 XR Leende.

Zondag 29 September: Schotse Hooglanders in De Meers.

Start 10.00 uur, duur ongeveer 2 uur. Startpunt: parkeerplaats aan de straat Agterste Meer, 5581XC Waalre.

Lezingen

Dinsdag 24 September: Lezing "Natuurfotografie in Nederland" door Victor Zieren

Van 20.00 uur tot 22.00 uur in D'n Nieuwe Hof, zie ook artikel op bladzijde 18 in dit nummer.

Voorwoord

Valkenswaard, 3 juni 2024

Beste IVN-ers,

Het is niet alleen het jaar van de Mus maar ook van de Hermelijn. In de zomer lijkt deze kleine marterachtige als twee druppels water op zijn kleine neefje, de wezel. Maar in de winter krijgt hij een witte vacht en transformeert de hermelijn zich tot een ware 'koning van de sneeuw'. De elegante schoonheid van dit prachtige, kleine roofdier is voor velen onbekend.

Net zoals het merendeel van de marterachtigen is de hermelijn een echte carnivoor: woelmuizen, veldmuizen en ratten staan dagelijks op zijn menu. Zijn lichaam is dan ook perfect aangepast voor de jacht op knaagdieren, met zijn smalle taille die moeiteloos in de holen van kleine knagers past. Een volwassen hermelijn moet dagelijks de helft van zijn lichaamsgewicht aan prooien naar binnen werken omwille van zijn hoge metabolisme, wat overeenkomt met minstens enkele woelmuizen! Zijn langgerekte lichaam verliest veel warmte, vandaar zijn hoge nood aan energie. Wanneer zijn lievelingskost niet voorhanden is, jaagt de hermelijn ook op hagedissen, amfibieën en ongewervelden. En als het écht moet, eet hij ook wel eens een stukje fruit.

In de zomer is de hermelijn ook overdag actief, terwijl hij 's winters alleen 's nachts op jacht gaat. Meedogenloos overvalt hij zijn prooien door ze meteen in de nek te bijten. Kleinere knaagdieren en spitsmuizen zijn meestal op slag dood, terwijl grotere prooien overlijden door een slag op de schedel nadat de hermelijn hen heeft geïmmobiliseerd.

Omwille van zijn prachtige vacht wordt de hermelijn helaas al eeuwenlang bejaagd. Zijn ongeëvenaarde pels werd begeerd door nobelen en geestelijken, maar er waren honderden dieren nodig om slechts één mantel te vervaardigen. Gelukkig is de jacht op hermelijnen tegenwoordig verboden in ons land. Bovendien heeft men het kleine roofdier leren appreciëren omwille van zijn grote honger naar kleine knaagdieren.

Toch liggen er nog heel wat gevaren op de loer voor onze hermelijn. Het verkeer maakt jaarlijks veel slachtoffers onder de marterachtigen en door de intensivering van de landbouw verdwijnen geschikte leefomgevingen. Als je er één ziet meld het dan want de populatie is ernstig in Brabant verminderd. Onze Zoogdierwerkgroep wil dit graag weten voor onderzoek. Het is super leuk om te zien dat we zoveel vrijwilligers hebben die met zoveel interesse en kennis bezig zijn.

*Jan Schutjes,
Voorzitter*

Wist u dat?.....

- Natuurwerkgroep Waalre in maart maar liefst 4500 bomen handmatig heeft aangeplant.
- De 100e verjaardag van Jan van Twisk feestelijk is gevierd in D'n Nieuwe Hof, en dat
- Jan bij deze gelegenheid een bankje werd overhandigd.
- Belevingspark De Kleine Meer op 2e paasdag onder grote belangstelling feestelijk is geopend.
- Van 18 tot 26 mei de “Week van de Biodiversiteit” plaatsvond.
- De vogelherkenningscursus een groot succes was.
- Valkenswaard campagne voert voor geveltuintjes en het aanmelden van bijzondere bomen. Kijk op de gemeentesite bij “groen en milieu” en doe mee.

Het natte voorjaar van 2024

Na 5 zeer droge lentes kregen we dit jaar te maken met een ander uiterste. Elke lentemaand taptten de regenmeters heel wat meer af dan gemiddeld in één lente het geval is.

Hoogtepunt was afgelopen mei, waar, met name in onze regio, veel regenmeters meer dan 200 mm aangaven, tegenover normaal zo'n 40 mm.

Na de droogte van de afgelopen 5 jaar was voor de natuur de overvloedige regen meer dan welkom. Het grondwaterpeil is herstellende, waarbij aangetekend moet worden dat dit langzaam gaat omdat de voorgaande jaren van droogte de bodem hebben verhard en het daardoor moeizaam permeabel is en dus maar langzaam doorsijpelt.

Wie om zich heen kijkt ziet hoe groen het overal geworden is. Ik kan mij niet heugen dat de Rhododendrons zo uit hun voegen barstten en van die enorme bloeiende struiken werden.

Verder was het een feestjaar voor de slakken. Zowel huisjes- en naaktslakken konden hun geluk niet op, en waren alom aanwezig. Dit was wel even slikken voor moestuinhouders of mensen zoals ik met in hun tuin bijvoorbeeld hosta's, één van de favoriete versnaperingen van slakken.

Voor vakantiegangers, en dan met name kampeers was het af en toe behelpen. Vooral in

het heuvelachtige Zuid Limburg was het soms oppassen. Langs de Geul moesten kampeers soms tijdelijk elders onderdak zoeken.

Juist in ons gebied, Zuidoost-Brabant, met als hoogtepunt Hoogeloon, werd een recordhoeveelheid water afgetapt in de maand mei. Op de site hetweeractueel.nl zag ik dat daar in totaal 255 mm is gevallen.

Ik persoonlijk heb me maar aangepast aan wat de weergoden voor ons in petto hadden. Ik wandel bijna dagelijks in en rondom Valkenswaard. Op een gegeven moment heb ik wel laarzen aangeschaft om toch de meeste wandeltochten te kunnen blijven maken. Het leek af en toe meer op een soort van survivaltocht. Maar als ik dat zo benaderde werd het eigenlijk een mooie uitdaging om zo toch mijn normale wandelroutes te voltooien, met daarna het gevoel dat ik dat toch maar mooi volbracht had.

Op de gematigde temperaturen kun je je prima kleden en ik voor mij vind het best prettig zo. Zo heeft ook de natuur dit jaar weer bij kunnen komen, en is dit niet al te warme weer prima leefbaar, wat ik de afgelopen jaren tijdens die langdurige hittegolven met temperaturen van ruim 30 tot zelfs 40 graden een stuk lastiger vond.

Natuurlijk is het fijn als de komende zomer mooi weer brengt met regelmatig zon. Dan kan alles wat zich door het natte voorjaar vooral ondergronds heeft ontwikkeld uiteindelijk mooi in bloei komen, zodat ook de bijen, vlinders en andere insecten aan hun trekken kunnen komen. En dat geldt natuurlijk ook voor de wandelaars, fietsers en kampeers onder ons.

Dylan Brand

Jan van Twisk is 100 jaar geworden

Een bankje voor de jubilerende Jan van Twisk

Binnen het bestuur bestond het idee om naar aanleiding van de honderdste verjaardag van Jan van Twisk, hem uit te nodigen naar het IVN te komen.

Op 9 april zou hij onder het genot van een kop koffie met gebak bij kunnen praten met een aantal leden van de 'oude' garde. Hij vond het een fijn idee om een aantal herinneringen op te halen en daar wat over te buurten. Bep en Wim van Stipdonk hebben hem opgehaald en weer thuis gebracht.

Emile Weijters hield de openingstoespraak en dankte hem voor alle werkzaamheden voor het IVN. Zoals de artikelenserie voor de weekbladen en lid van het bestuur afd. Waalre, docent bij diverse cursussen en ook het houden van lezingen. Emile gaf 14 voorbeelden. Jan was scherp van geest en ad rem en wist te vertellen dat het er meer dan 14 moesten zijn.

Het bankje dat Jan oorspronkelijk aan het IVN cadeau heeft gedaan was echt aan een reparatie en onderhoudsbeurt toe. Dat had ik gedaan en ook een nieuw naamplaatje aangebracht, want het oude was verdwenen. Er staat nu op: Jan van Twisk 100 jaar.

Het bankje komt weer buiten te staan bij D'n Nieuwe Hof. Het waren een paar fijne uren waar we met plezier op terug kijken.

Jan van Heeswijk

Feestelijke bijeenkomst voor een honderdjarige

Op 9 april waren we met een groepje van de "oude garde" uitgenodigd om Jan van Twisk, die honderd jaar geworden was, extra in het zonnetje te zetten.

Het was een heerlijk ontspannen gebeuren. Anneke had voor allerlei lekkers gezorgd en er werden heel wat oude herinneringen opgehaald. Jan was zoals altijd nog heel ad rem en had overal een antwoord op!

Jan van Heeswijk had het bankje dat onze honderdjarige lang geleden aan ons IVN geschonken had, een mooie opknappbeurt gegeven, en er een nieuw naamplaatje opgezet: "Jan van Twisk, 100 jaar". Nu was het dus een echt honderdjarigen-bankje!

Emile kwam met een mooi boeket, extra opgesierd met feestelijke kaartjes, die allemaal één van de talloze activiteiten van Jan binnen het IVN weergaven. En dat waren er heel wat! Als we die hier allemaal op moeten noemen, hebben we minstens drie pagina's nodig. Dus verwijs ik hier naar het interview van Dylan in ons vorige nummer: lente 2024. Daar kun je uitgebreid bekijken wat Jan in al die jaren voor ons betekend heeft.

Jan, nogmaals proficiat, heel veel dank voor jouw inspirerende inzet, en we hopen jou nog lang in ons midden te hebben.

Nelly van der Burgt

Als extra blijk van waardering komt er in elk nummer dit jaar één artikeltje dat Jan in zijn lange leven voor ons geschreven heeft, zie volgende bladzijde.

OVERDAAD

Natuurweetje van Jan van Twisk, gepubliceerd op 19 mei 2017

Er zijn perioden in het jaar met een overdaad. Een veelheid van nieuw leven alom. Alles komt nu in groen en in bloei. Overdadige verse nog ongeschonden bladweelde en massale bloei. Iedere plantensoort is nu tot volle ontwikkeling gekomen en vertoont zo veel mogelijk bloei. Wind en vooral insecten moeten nu in al die bloemen hun aandeel leveren aan de bevruchting.

Om dit goed te laten zien en er van te kunnen genieten zijn er al eeuwen lang op vele plaatsen plantentuinen aangelegd. Soms speciaal voor wetenschappelijk onderzoek in de vorm van botanische tuinen. Anders meer als tuin- en parkaanleg. Tegenwoordig ook met uitleg in de vorm van vlindertuinen en daartoe speciaal ingericht met plantensoorten, groeiplekken en insectenhottels.

Zo zijn er sedert een aantal jaren in Riethoven, Valkenswaard en Waalre door vrijwilligers prachtige tuinen ingericht die daarop gericht zijn. Met en zonder begeleiding kan er genoten wor-

den van wat de natuur aan overdaad te bieden heeft. Belangstellenden kunnen er altijd terecht. Speciale kennis is niet nodig om toch er van te kunnen genieten.

Als voorbeeld kan de vlinder-insectentuin aan de westrand van Riethoven dienen. Daar is sedert jaren een levendige mix van inheemse en kweekplanten bijeengebracht.

Kijk maar eens naar het blauwe kruipend zeneegroen waar het krioelt van de nectarzoekers. Bij de witte en de roze winterpostelein lijkt nog altijd de stengel door de bladeren te steken. De boterbloemen maken met hun glimmende heldergele bloemen duidelijk waar hun naam vandaan is gekomen. Er is nu zoveel te zien!

Jan van Twisk

Nog meer natuurweetjes van Jan van Twisk vind je door deze QR-code te scannen:

In memoriam Ria Rutten

Ria werd in 1976 lid van het IVN en werd al snel actief binnen onze vereniging, zoals coördinator van de Jeugd IVN werkgroep. Ze volgde naast de bekende Natuurgidsencursus diverse interne cursussen betreffende de natuur. Ze was erg leergierig want ook buiten het IVN volgde ze diverse cursussen.

In 1979 werd ze lid van het Bestuur en van 1987 tot 1992 leidde zij het IVN als voorzitter.

Naast besturen was ze ook actief in diverse werkgroepen, zoals de Tuinwerkgroep, en het Documentatiecentrum. Deze laatste activiteit was voor Ria een geweldige uitdaging om de honderden boeken en artikelen vindbaar te maken via de computer voor anderen, o.a. leerlingen van het toenmalige Hertog Jan College.

Nieuwe activiteiten organiseren trok haar geweldig aan. Zoals het opzetten, samen met de gemeente, van een Wereldmilieudag. Dit alles voerde ze uit met een enthousiasme en een geweldige vorm van innemendheid, waardoor anderen bereid waren mee te doen.

Zolang haar gezondheid het toeliet bleef Ria actief in het bijhouden van de IVN Heemtuin. Langzamerhand werd duidelijk dat ze lichamelijk en mentaal aan het inleveren was.

Afgelopen april, bereikte ons het droevige bericht dat Ria op 87 jarige leeftijd was overleden. We wensen haar kinderen en kleinkinderen veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Emile Weijters

In memoriam Toos Daems

Op 23 maart overleed één van onze oudste IVN-leden: Toos Daems. Zij bereikte de gezegende leeftijd van 96 jaar. Bijna 40 jaar lang was ze lid van onze vereniging. Ze heeft de verhuizing naar ons mooie IVN-gebouw nog meegemaakt.

Ze was heel actief in de Documentatiewerkgroep. Er kwam een uitgebreide bibliotheek en een herbarium met talloze gedroogde planten. Iedereen kon hier gebruik van maken om snel iets op te zoeken.

Haar grote passie was de Heemtuin, achter en rondom ons clubgebouw. Het begon met een determineercursus. Samen met Jan v.d. Nieuwenhof determineerde zij talloze plantjes. Heel zorgvuldig werk! Met uiterste precisie werd alles door de microscoop bekeken en genoteerd.

Met een enthousiast team werd daarna de Heemtuin aangelegd. Er werd hard gewerkt en het zag er prachtig uit! Toos werkte o.a. samen met Ans van Hout, Annie Jeurissen, Ria Rutten, Wil Droog, Ton van Kemenade, Irene Martens. Toos streefde ernaar, om zoveel mogelijk "heemplanten" te behouden of nieuw aan te planten, en daarvoor bracht ze regelmatig planten uit haar eigen tuin mee. Ze ontwikkelde een speciale vriendschap met Irene Martens, die ook een grote tuin had. En ook van daaruit werden heel wat plantjes naar onze tuin overgebracht!

In 2011 verhuisde Toos naar Nijmegen. Het was voor haar fijn om wat dichterbij haar dochter te wonen. Maar ook op haar appartementje leefde ze zich uit! Haar hele balkon was één grote bloemenpracht! Ze bleef contact houden met Irene, en kwam als ze bij haar op bezoek was, natuurlijk ook naar onze IVN-tuin (haar troetelkind!) kijken.

Ondanks het feit dat ze al zó lang uit Valkenswaard weg was, bleef Toos trouw lid van onze vereniging, en was ons blad "D'n Nieuwe Hof" haar manier om contact te houden. Toos, dank je wel voor alles, en met de tuin heb je een levende herinnering achtergelaten. Het zal altijd een beetje jouw tuin blijven.

Nelly van der Burgt

Werkgroepenoverleg woensdag 20 maart

Met een overweldigende opkomst liet onze IVN-vereniging zien, dat wij nog steeds een bloeiende gemeenschap zijn.

Ook al begint ook bij ons de gemiddelde leeftijd een hartig woordje mee te spreken, er wordt op allerlei fronten nog heel veel werk verzet.

Je hoeft daarvoor alleen maar het lentenummer van "D'n Nieuwe Hof" open te slaan. Al die jaarverslagen, wat een diversiteit aan invalshoeken: scholenwerk, vogelwerkgroep, vlindertuin, publiekswandelingen, natuurwerkgroep, enz. Het kost even tijd om rustig alles door te lezen, maar daarna kun je alleen maar respect hebben voor alles wat we met z'n allen presteren. Ieder met zijn of haar eigen kwaliteiten.

Het was een bijzondere beleving om met zo'n grote groep actieve leden samen te zijn. Het thema van de avond was "verbinding". Van elke werkgroep vertelde iemand wat er zoal gedaan werd, welke problemen ze tegen kwamen, en welke oplossingen daar eventueel voor gevonden konden worden. Het bestuur verklaarde zich graag bereid om daarin mee te denken.

Wij als redactie zien daar ook een mooie rol voor ons weggelegd. Al een tijd geleden zijn wij begonnen met onze achterpagina ter beschikking te stellen aan iedere werkgroep die zich wil profileren. En naar aanleiding van deze avond hebben we al verschillende enthousiaste reacties ontvangen. Daar zijn we heel blij mee, en die zijn dan ook in dit blad terug te vinden. Dus: schroom niet! Een paar leuke foto's en een korte tekst. Daarmee krijgen al onze IVN-leden een extra inkijkje in de verschillende werkgroepen binnen onze vereniging.

Nelly van der Burgt

Hieronder vind u actiefoto's van een aantal van onze werkgroepen:

Natuurwerkgroep De Malpie

Natuurwerkdag met het Jeugd IVN

Vogelwerkgroep in actie

Uit de oude doos

Hieronder een artikel van Piet Bolt, dat hij schreef voor de natuurwijzer in de herfsteditie van 2003. Het geeft een mooie inzage in de vogelwerkgroep in die tijd.

De natuur in en om Valkenswaard

Hoe is het eigenlijk met

De natuur van Piet, Loet en Emile

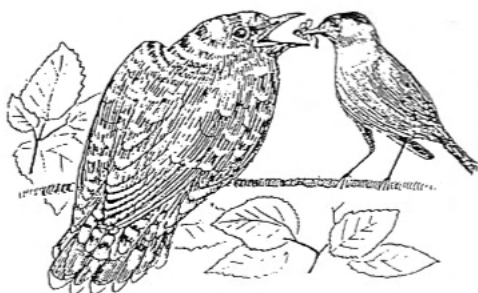
Het kwam door Jan en Toos van Heeswijk die ik in de Kornoeljelaan tegenkwam, toen ik uit het Dommeldal omhoog klom (we zijn net terug van een vakantie in Luxemburg). Ze liepen met de rugzak op, zomaar te voet van huis vertrokken over het Pelgrimspad deel II (Den Bosch-Visé). "Wij gaan lekker wandelen", zeiden ze.

Fijn dat we dat kunnen, zo in onze eigen omgeving. Het maakte me een beetje nieuwsgierig en het bracht me op het idee voor dit stukje.

Zomer, vakantietijd.....wat voor plezier beleven anderen aan de natuur in en om Valkenswaard.

Wat interesseert hen, waardoor worden ze aangetrokken, wat doen ze ermee?

Ik heb toen aan enkele mensen, waarschijnlijk bekenden voor ons allemaal, gevraagd hierover wat op te schrijven.

jonge KOEKOEK met als gastheer de
ZWARTHOPGRASMUS

Als eerste volgt hier een bijdrage van Piet Bolt. Omdat Piet onze achterbuurman is en wij wel eens gezellig bij de fam.Bolt op bezoek gaan, weet ik dat zijn hart o.a. uitgaat naar onze gevederde vrienden. Vanuit onze achtertuin kunnen wij trouwens horen dat hij voor zijn kleinkinderen perfect zijn haan weet te imiteren.

Niemand zal zich daarom nu verbazen over het onderwerp van zijn stukje.

Vogelen in 't Heike en omstreken.

Zoals wellicht bekend is de vogelcursus "Vogels, van kijken naar waarnemen" inmiddels afgesloten. Doel van de cursus was ondermeer te leren hoe je in een bepaald gebied alle voorkomende broedvogelsoorten volgens gegeven richtlijnen moet inventariseren. Door de vogelwerkgroep was als inventarisatiegebied de Patersgronden bij de Achelse kluis gekozen.

Iedere cursist moest echter ook een aantal z.g. individuele opdrachten uitvoeren. Eén daarvan luidde het zelfstandig uitvoeren van een vogelinventarisatie in een zelfgekozen gebied. Bij deze een korte impressie van zo'n bezoek. De keuze is gevallen op 't Heike e.o., een beekdallandschap waar de Dommel en de Keersop bij elkaar komen. In dit stukje wordt niet verder ingegaan op de karakteristieke eigenschappen van dit gebied, het is de bedoeling alleen iets te laten zien hoe zo'n inventarisatie in z'n werk gaat.

Op 23 mei loopt om 04.30 uur de wekker af. Nog slaapdronken (of was het de Berenburg van de avond ervoor?) de spullen gepakt zoals verrekijker, map, plattegrond en schrijfgerei. Op naar het startpunt. Dit punt ligt bij het bruggetje over de Dommel (verbinding tussen Valkenswaard-NW en Dommelen-N).

Bij het pakken van de verrekijker schiet mij een plaatje uit het cursusboek te binnen waarbij een vroege vogelaar door de veldwachter betrappt wordt op voyeurisme. Getoond wordt o.a. een schaars geklede jongedame in een uitdagende pose, zittend achter een raam. Dat het de man met de verrekijker toch echt om de vogeltjes gaat valt natuurlijk moeilijk uit te leggen, zeg nou zelf es, zou u de uitleg van de vogelaar geloven?

Ik voel me ook een beetje een voyeur, immers nog even en ik heb aan de rechterkant een lange rij populieren, laag struikgewas en de Dommel, doch aan mijn linkerzijde de bebouwing van Dommelen.

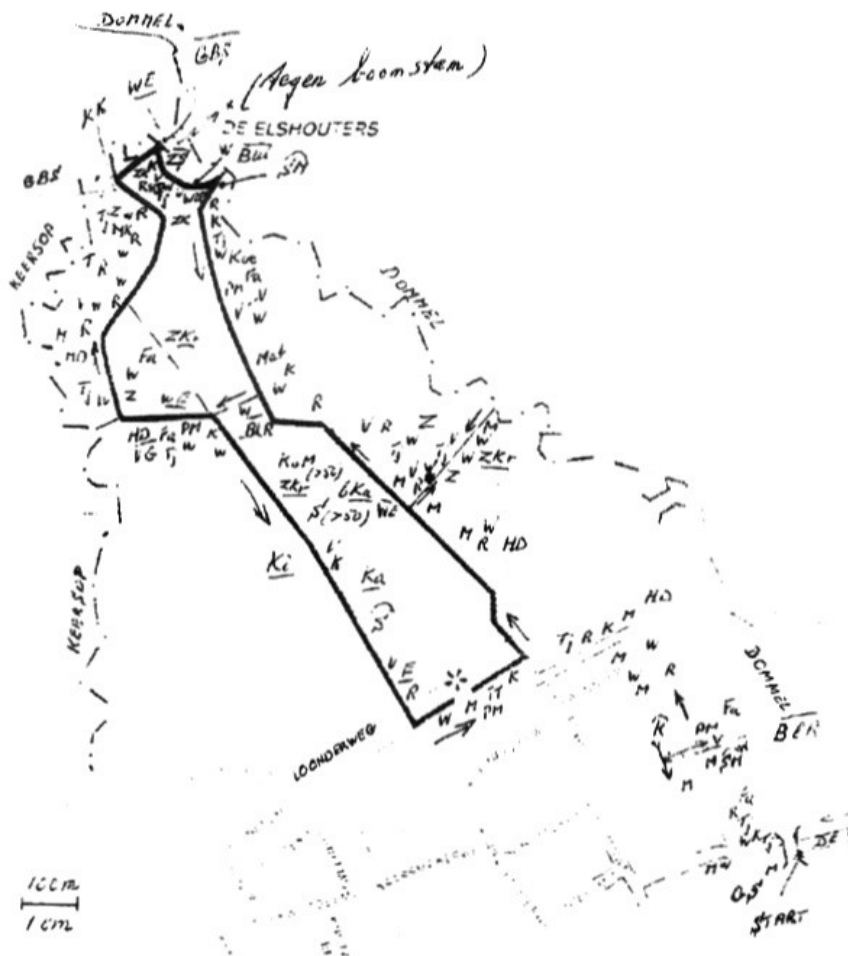
Welaan, genoeg gemijmerd, er moet gewerkt worden.

Op bijgaande plattegrond zijn de vogels vermeld, die door mij die ochtend gehoord e/o gezien zijn. Zo'n kaart noemt men een veldkaart. De afkortingen zijn gestandaardiseerd. De gelopen route is met pijlen aangegeven. In principe moeten alleen territorium indicerende waarnemingen genoteerd worden, in veldkaarten mag je elke vogel die je hoort of ziet wel noteren, doch moet bij de latere verwerking "het kaf van het koren" gescheiden worden.

Voorbeeld: Op de kaart zijn een paar blauwe reigers genoteerd, deze vogel broedt echter in een kolonie (b.v. op de Eindhovense Golf) en bepaald niet in 't Heike. Is dus geen geldige waarneming. Hetzelfde geldt voor de groep kokmeeuwen.

Bij sommige soorten is het echt uitkijken geblazen. Hoe onderscheid je een Tuinfluiter van een Zwartkop als je hem alleen maar hoort? Volgens Nico de Haan levert de Tuinfluiter een snel merelliedje. Ja, maar soms ook weer niet. Cd's met vogelgeluiden bieden ook niet altijd uitkomst. Ik ben er dus niet zeker van dat mijn Tuinfluiter een Tuinfluiter was. De Zwartkop liet zich ook zien dus dat zit wel snor. Is de Roodborst niet dezelfde van daarstraks? (ze "lopen" soms een eindje met je mee). Bovendien zijn sommige vogels meesters in het imiteren van elkaar's liedje.

Al met al blijft het soms gokken. Gelukkig voor mij zijn doorgewinterde vogelaars het ook niet altijd met elkaar eens over welke vogel ze horen.

VELDKAART 3

WE - Wilde Eend
 Bui - Buizerd
 Fa - Fazant
 Ki - Kievit
 HD - Houtduif
 TT - Turkse Tortel
 Koe - Koekoek
 GS - Groene Specht
 ZS - Zwarte Specht
 GBS - Gr. Bonte Sp.
 W - Winterkoning
 R - Roodborst
 M - Merel
 Z - Zanglijster
 KK - Kl. Karekiet
 T - Tuinfluit
 ZK - Zwartkop
 Tj - Tjiftjaf
 SM - Staartmees
 PM - Pimpelmees
 K - Koolmees
 Mat - Matkop
 Wie - Wielewaal
 VG - Vl. Gaai
 E - Ekster
 Ka - Kauw
 ZKr - Zw. Kraai
 S - Spreeuw
 V - Vink
 KoM - Kokmeeuw
 BLR - Blauwe Reig.

datum : 23-05-2003; tijd : 05.05-08.30 uur; zon op : 05.35; weer : bewolkt; temp. 12 gr.

Opmerkingen :

- 1 Uiteraard zitten er in dit gebied meer vogelsoorten dan er op deze kaart staan. Bij een eerder bezoek (eind april) heb ik enkele Boomklevers gehoord en gezien, die het aan de stok hadden met een Boomkruiper. Ook lieten enkele Fitissen hun lied horen.
- 2 De Buizerd heeft z'n horst (nest) in de Elshouters. Dit gebied ligt tegenover 't Heike. Bij een bezoek aan dat gebied, tezamen met een medecursist, cirkelde hij al miauwend boven ons hoofd als we zijn horst te dicht naderden.
- 3 De Zwarte Specht vloog van 't Heike naar de Elshouters en toonde, zittend tegen een boomstam aldaar, zijn schitterend rood petje.

Piet Bolt

Zelf aan de slag met herstel van biodiversiteit

Het werkgroepenoverleg van 20 maart jl. was het startschot voor de lancering van een reeks websitepagina's geheel gewijd aan biodiversiteit. De informatie richt zich op jeugd, bewoners en organisaties, zoals bedrijven en scholen.

Je vindt er boeken- en filmtips, leuke weetjes, natuuruitstapjes, praktische tuin-, en bedrijfsadviezen. Vele bronnen zijn overzichtelijk bij elkaar gebracht op onze IVN-afdelingssite. Dit is een initiatief van de Werkgroep Biodiversiteit Valkenswaard-Waalre. We zijn veel dank verschuldigd aan onze webbeheerder, Fanny van Zon, voor haar hulp.

Externe bronnen

Het enorme verlies aan soortenrijkdom krijgt steeds meer aandacht in de media. Op de IVN-site was daar tot voor kort weinig specifieke informatie over te vinden. De site geeft informatie over de zorgelijke situatie van de natuur. Maar er is vooral ingezet op wat jezelf kunt doen aan herstel. Er is gebruik gemaakt van wat aan IVN-informatie voorhanden is en van externe bronnen van organisaties zoals Milieu Centraal, Brabants Landschap, Wereld Natuurfonds, MVO-NL (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen-Nederland) enz.

Leefgedrag

Naast alle natuurherstelmaatregelen is verandering noodzakelijk in het menselijk gedrag. De belasting van de aarde door de mens is veel groter dan de aarde aankan. Ben je benieuwd naar jouw ecologische voetafdruk? Op de website vind je een hulpmiddel om die te berekenen.

Opmerkingen

We zijn nieuwsgierig naar wat jij van de biodiversiteitspagina's vindt. Je vindt deze pagina's op onze afdelings-website onder het tabje "Kennis". Je kunt ook de QR-code onder dit artikel scannen, of deze URL gebruiken:

<https://www.ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre/biodiversiteit-voor-jou/>

De website is zeker nog niet af. Er zal nieuwe, actuele informatie worden toegevoegd en verouderde worden verwijderd. Heb je tips voor verbeteringen, opmerkingen of vragen, stuur deze naar:

webmaster.valkenswaard.waalre@ivn.nl

Wij gaan er dan mee aan de slag.

Werkgroep Biodiversiteit Valkenswaard-Waalre

Yvonne Koks

Jacques Sars

Marjolein van der Voort

Kleine vos op Sedum spectabile

Jaarverslag Scholenwerkgroep Aalst-Waalre 2023

Dankzij de inzet van een fijne groep vrijwilligers hebben we in 2023 weer meerdere activiteiten kunnen organiseren voor de kinderen van de basisscholen in Aalst en Waalre.

In het voorjaar zijn de groep 3 en 4 kinderen op pad gegaan voor de Lentewandeling. Ze deden dit met de eigen leerkrachten, onder begeleiding van hulpouders van school. Vanuit het IVN kregen ze een tas met opdrachtjes en materiaal mee.

In maart was er een 'extra' Boomfeestdag.

Door Corona was deze eerder helaas geannuleerd. Maar gelukkig hebben de kinderen van groep 8 van alle 5 basisscholen alsnog de kans gekregen om deel te nemen aan de Boomfeestdag.

In mei was er de jaarlijkse activiteit rondom 't Loon. Er werd gestart vanuit het Willibrorduskerkje. Daarna gingen de leerlingen van groep 7 langs meerdere posten rondom 't Loon.

Voor de zomervakantie heeft Inge van de Goor afscheid genomen van onze Scholenwerkgroep Aalst Waalre. Na de zomervakantie is Ellen Alting Siberg gestart als nieuwe coördinator. Op 23 oktober was er een kennismakingsavond.

We hebben een enthousiaste groep schoolgidsen en vrijwilligers die vanuit het IVN de activiteiten mee organiseren en/of begeleiden. En we hebben nu op alle 4 de scholen in Aalst een schoolcontactpersoon die zorgt voor het contact tussen de IVN-scholenwerkgroep en school. Dit alles wordt vervolgens gecoördineerd door Ellen.

Net voor de herfstvakantie ging er dagelijks een andere school op verkenning rondom 't Meeuwen. Zelf speuren, opdrachtjes uitvoeren, luisteren naar de mooie verhalen van onze schoolgidsen, onder begeleiding testjes uitvoeren, paddenstoelen zoeken, etc. De kinderen hadden een fijne, leerzame activiteit.

De wandeltassen voor de herfstwandelingen hebben een vernieuwde inhoud gekregen. Het materiaal is gecontroleerd, geüpdatet en waar nodig vernieuwd. De groepen 3 en 4 hebben ze in oktober meegenomen tijdens hun herfstwandelingen.

In november vond, in samenwerking met de Gemeente en de Natuurwerkgroep, de 2^e Boomfeestdag van dit jaar plaats. Ook dit keer deden alle 5 scholen mee. De hele week regende het, maar op deze dag was het droog en lukte het om meer dan 1000 boompjes te planten.

Daarna was het qua schoolactiviteiten rustig. Er is een begin gemaakt met het inrichten van de ruimte in D'n Nieuwe Hof. Hier zal al het materiaal van onze activiteiten bij elkaar komen te staan.

Ellen Alting Siberg

Kwartaalverslag werkgroep Riethoven

Dit jaar vierde groep 8 van de Basisschool Riethoven op 20 maart Boomfeestdag in de Vlindertuin met het thema van dit jaar: 'Opgroeien met Bomen'.

De grote vlag van de Boomfeestdag (een ontwerp van Dick Bruna in 1980) markeerde de locatie. Op school is er eerst een presentatie, waarin de kinderen duidelijk wordt gemaakt hoe belangrijk bomen zijn en hoe belangrijk de Boomfeestdag is. Er worden wensjes en een tijdsapsule gemaakt.

En dan is het zover, laarzen aan, plantschopje mee en te voet naar de Vlindertuin.

Wethouder Mathijs Kuijken plant samen met groep 8 de eerste boom; een Olijfwilg, diep onderaan zijn wortels wordt de tijdsapsule gelegd, waarin duidelijk de namen staan genoteerd "Voor onze kleinkinderen" aldus groep 8. Bij de Olijfwilg wordt ook nog het herinneringsbordje onthuld en dan gaat iedereen aan het werk.

Planten van de olijfwilg

Een groep rijdt af en aan bij de grote berg houtsnippers, die worden gestrooid rond de bomen en op de paden in de zuid-punt. De andere groep plant struikjes en allerlei plantjes, die zeer geschikt zijn voor bijen, hommels, vlinders en andere insecten, die nectar en stuifmeel nodig hebben.

De groepstaken worden nog een keer gewisseld en dan is het pauze met lekker drinken en koecken, verzorgd door de gemeente. Daarna wordt het prieeltje versierd met vlaggetjes waarop mooie wensen staan voor de natuur.

Dan is er nog tijd voor een spel en het maken van een "natuurschilderij". Er zitten rasechte kunstenaars in deze groep; te zien aan de crea-

ties zoals: landschappen, een dagpauwoog en een ontsnapte naakte misdadiger!

Het was een gezellige en leuke boomfeestdag voor groep 8, maar ook voor de IVN-groep.

Dank aan de gemeente Bergeijk die deze prachtige dag weer mogelijk maakte.

Op 29 maart kwam ook groep 7 een handje uit de mouwen steken in de vlindertuin.

De rest van de hakselhoop werd ijverig verspreid rond struiken en bomen.

Bij het plantgoed waren ook allerlei soorten vaste planten. Sommige daarvan vielen nogal goed in de smaak van de slakken, wat betekent dat er jammer genoeg niets van over bleef. Door een particulier werden twee *pyrus salicifolia* aan geboden, welke een plaatsje kregen bij de vijver.

Pyrus Salicifolia in de vlindertuin

Na een zomerse voorjaartijd kwam een grote weersverandering. Sommige planten kregen daardoor vorstschade en door de veelvuldige regen moeten we nu met kleine stappen over de paden, want ze zijn erg glad geworden.

Elke zaterdag is er een groep vrijwilligers actief om al het werk te verzorgen in de vlinder- en insectentuin aan de Stevertsebaan-hoek Rythoviusdreef en deze wordt door veel mensen bezocht en gewaardeerd.

De vleermuistoren op de Einderheide (een project in verband met de aanleg van N69) is zowat klaar en nadert de opening in juni/juli.

IVN-vrijwilligersgroep Riethoven

Natuurfotografie in Nederland en enkele andere locaties

Victor Zieren zal op 24 september 2024 van 20.00 uur tot 22.00 uur een voordracht houden in D'n Nieuwe Hof.

In deze presentatie zal ik een kleine selectie tonen van mijn foto's en methodieken in de natuur van Nederland en enkele andere, soms meer exotische plekken op aarde.

Eerst iets over mijn achtergrond. Ik ben ruim 32 jaar bezig geweest met elektronica research (sensoren en chips). Daarin gebruikte ik ook fotografie voor documentatie en publicaties.

Maar als hobby fotografeer ik al meer dan 45 jaar met veel plezier in een heel breed scala aan genres, zoals reis-, architectuur-, en straatfotografie. Ik maak ook reportages van evenementen, zoals Bloemencorso en Vogelverschrikerfestival. Af en toe familie 'shoots' of een bruiloft.

Daarnaast heb ik dans- en muziekopvoeringen in De Hofnar vastgelegd en doe ik al jaren het Songfestival op SG WereDi. Dit gaat steeds meer in opdracht.

Voor mijn 'vrije werk' blijf ik het meeste plezier te hebben in natuurfotografie in brede zin. Dit omvat alles van landschap, flora, en fauna tot het kleinere close-up/macrowerk van insecten.

Gedurende de afgelopen 6 jaar gaf ik les in Fotografie voor Beginners en Gevorderden en sinds

van geïnteresseerden beantwoord kunnen worden. Misschien nuttig voor wie zelf aan de slag wil met bijv. landschaps-, vogel- of macrofotografie.

Victor Zieren

dit jaar ook in Fotobewerking. Van deze natuurfoto's zal ik voorbeelden laten zien uit enkele Nederlandse regio's maar ook van interessante gebieden elders op de wereld, die ik heb mogen bezoeken: Madagaskar, Costa Rica, NO-Duitsland/NW-Polen, en wellicht nog andere.

Soms zal ik aangeven met wat voor apparatuur de opnamen werden gemaakt. Ik zal een selectie ervan meenemen, waarover na afloop vragen

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
IVN-werkgroepen Valkenswaard			
Bomenwerkgroep	Martijn Aarts	0621466671	martijnaarts@onsmail.nl
Natuurwerkgroep Valkenswaard	Hanita en Wim van Amelsvoort	0402042979	amelsvoort36@gmail.com
Natuurwerkgroep Malpie	Ad Baken	0402015181	h.baken@chello.nl
Jeugd-IVN	Ad Baken	0402015181	jeugd@ivn-valkenswaard-waalre.nl
Leskisten	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Publiciteit	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Redactiewerkgroep	Mieke van Baalen	0402217748	miekevanbaalen@gmail.com
Schoolgidsengroep V'waard	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Schoolproject uitleen	Wil Koopman	0402017955	wiljakoopman@onsmail.nl
Tuinwerkgroep	Dylan Brand		dylanbrand@live.nl
Vogelwerkgroep	Maarten-Jan van den Braak		mj.vandenbraak58@gmail.com
Wandelingen (incl. Waalre)	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Website beheerder	Fanny van Zon		fanny@vanzon.nu
Zoogdieren	Jan Schutjes	0623269205	j.schutjes@upcmail.nl
Biodiversiteit	Peter Bleijs	0630681037	p.bleys@kpnplanet.nl
IVN-werkgroepen Waalre			
Scholenwerkgroep Aalst/Waalre	Ellen Alting Siberg	0625048770	scholenwerkgroepaalstwaalre@ivn-valkenswaard-waalre.nl
Natuurwerkgroep Waalre	Antoon Obbing		ivn.nwgr.Waalre@gmail.com
	Henk de Vrind	0613382793	henkdevrind@gmail.com
Vlindertuin Waalre	Bernard Fransen	0622919189	fransenb@xs4all.nl
Wandelingen Wolders Ven	Annelies Wagter	0402216700	awpwagter@gmail.com
Wandelroutes	Cor de Jong		dejongcfj@gmail.com
Regionale cursuswerkgroep	Cor de Jong		dejongcfj@gmail.com
IVN-werkgroepen Riethoven			
Scholenwerkgroep	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
Scholen wandelingen	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
IVN-wandelpaden	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com
Vlindertuin Riethoven	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com

Redactieleden Valkenswaard-Aalst/Waalre

Mieke van Baalen
Dylan Brand
Nelly van der Burgt
Arthur Jeurissen
Yvonne Schouten
Wouter Kiela

LET OP

Tekst digitaal aanleveren als **los bestand** op ons mailadres:
natuurwijzer@gmail.com

Wilt u de illustraties als een **los bestand** aanleveren,
dit is belangrijk om een goede kwaliteit afdruk te krijgen.

De inleverdatum voor het **herfstnummer** is
vrijdag, 30 augustus 2024

De IVN Natuurwerkgroep Waalre heeft maar liefst 50 leden. De groep werkt van september tot maart op de woensdag- en zaterdagochtend. Hier enkele actiefoto's van het afgelopen jaar.

